

Aan de leden van de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân
Postbus 1
9100 AA Dokkum

Ons kenmerk: 2024-019231
Behandeld door: Leo Woudstra
E-mailadres: l.woudstra@noardeast-fryslan.nl
Datum: 15 oktober 2024

Onderwerp: Nationaal Programma 'Ruimte voor Defensie'

Geachte raad,

Hierbij informeren wij u over de voortgang van het Nationaal Programma 'Ruimte voor Defensie' met betrekking tot onze gemeente. Zoals u eerder gemeld is, is Defensie bezig, in het kader van de toegenomen geopolitieke spanningen, te zoeken naar ruimte in Nederland om haar taken goed uit te kunnen blijven oefenen. Voor onze gemeente komt dat neer op drie ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het leven van onze inwoners, op onze bezoekers en op onze natuur. Het gaat dan om toegenomen vliegbewegingen, munitieopslag en een springterrein.

Algemeen uitgangspunt Noardeast-Fryslân

Zoals eerder aangegeven heeft ons college zich gerealiseerd dat net als bij de opvang van ontheemden en het klimaat de wereld groter is dan onze gemeente en dat ook van onze gemeente en gemeenschap gevraagd mag worden daaraan een bijdrage te leveren. Daarbij staat voor ons voorop dat wat Defensie ook doet, dit dient te gebeuren binnen wet- en regelgeving en er zo weinig mogelijk hinder moet zijn voor onze inwoners, bezoekers en natuur. Bovendien staan wij erop dat er helder en goed gecommuniceerd wordt en onze inwoners (ruim) de mogelijkheid krijgen zich uit te spreken en zich ook daadwerkelijk gehoord te voelen. Daarnaast stellen wij ons op het standpunt dat naarmate bepaalde maatregelen concreter worden er ook mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen om onze gemeente en haar inwoners en haar natuur tegemoet te komen in de te ervaren overlast en hinder.

Ruimte voor Defensie is verantwoordelijkheid Rijk

Bij dit alles staat overigens voorop dat het Defensie is, en dus het Rijk, welke in dit proces de leiding heeft en verantwoordelijk is voor een ordentelijk verloop van dit proces en uiteindelijk het Rijk de besluiten neemt.

Toename vliegbewegingen F35

Zoals u heeft kunnen vernemen, onder andere uit de media, is men van plan de korte startbaan op de vliegbasis Leeuwarden te verlengen. Daarnaast wordt in de Defensienota aangegeven dat een aantal extra F35's zullen worden aangekocht en deze verdeeld zullen worden over de bestaande squadrons van de Koninklijke Luchtmacht. Een en ander kan er toe leiden dat er meer gevlogen zal gaan worden vanaf de vliegbasis Leeuwarden en er derhalve ook meer overlast zal kunnen worden ervaren. Wij stellen ons op het standpunt dat een eventuele toename van het aantal vliegbewegingen niet mag leiden tot een aanpassing van de huidige, reeds bestaande geluidscontouren. Deze is immers in de loop der jaren met veel gedoe tot stand gekomen en is inmiddels een bestaand gegeven geworden. Daar moet nu niet weer aan getornd gaan worden. Daarnaast is bekend dat de jachtvliegtuigen komende vanaf de Waddenzee over bewoond gebied vliegen, bijvoorbeeld Dokkum. Het is onze insteek om te proberen dat deze vliegroute zo min mogelijk over bewoond, verstedelijkt gebied te laten gaan, waarbij we gelijk aantekenen dat de mogelijkheden beperkt zijn omdat je daarmee de overlast voor anderen weer toe kan nemen. Ook vragen wij ons af wat de gevolgen zullen zijn

voor de eventuele mogelijkheden voor meer windenergie. Hetgeen van betekenis zou kunnen zijn om de dreigende netcongestie voor met name bedrijven te kunnen voorkomen.

Munitie opslag Kollumerwaard

Eveneens is bekend dat Defensie kijkt naar het voormalige gebied van Muidenchemie in de Kollumerwaard voor de opslag van munitie. Dit is zeer voorstelbaar, waarbij andermaal wordt aangegeven dat één en ander natuurlijk conform de vigerende wet- en regelgeving plaats dient te vinden om (mogelijk) gevaar voor omwonenden te beperken. Hierbij vragen wij extra aandacht voor de aan- en afvoerroutes. Ook gaat onze zorg uit naar het voortbestaan van het welbekende fietsrondje om het Lauwersmeer.

Springterrein

Defensie heeft een of meerdere springterreinen nodig om te kunnen oefenen met explosieven onder verschillende omstandigheden. In heel Nederland heeft men hiervoor 7 tot 8 mogelijke locaties op het oog. Waarschijnlijk zal op 1 van deze locaties het springterrein daadwerkelijk worden gevestigd. Dat betekent dat Defensie deze locaties met elkaar vergelijkt en beoordeelt. Wat ons betreft moet goed gekeken worden naar het effect van luide knallen overdag en 's avonds richting de natuur in de Kollumerwaard. Ook moet gekeken worden naar hoe eventuele overlast voor onze inwoners en bezoekers tot een minimum kan worden beperkt. Gelet op het feit dat in de Tweede Kamer een motie is aangenomen om in Groningen als gevolg van de aardgasproblematiek geen springterrein te vestigen, vragen wij ons af of dit ook niet zou moeten gelden voor de Kollumerwaard, immers dit gebied grenst aan het Groninger gaswinningsgebied. Bij Munnekezijl hebben al aardbevingen plaatsgevonden en vlak over de grens vindt er gaspopslag bij Grijskerk plaats. Bovendien is er op korte afstand een gaswinlocatie gelegen met bijbehorend leidingstelsel. Wij vragen Defensie uitdrukkelijk om goed naar deze bezwaren en die van omwonenden te kijken. Ook het eventuele verlies van de biologische proefboerderij achten wij onwenselijk.

Communicatie

Zoals aangegeven is een goede communicatie van het grootste belang en is dat de verantwoordelijkheid voor Defensie. Als gemeente stellen wij ons eveneens in verbinding met onze inwoners op dit gebied. Zo is er tijdens het reguliere *krite*-overleg met de landbouw over gesproken en heeft de burgemeester op 11 oktober in het gebied gesproken met betrokken landbouwers en omwonenden. Daarbij zijn de wederzijdse standpunten uitgewisseld en heeft de burgemeester deze inbreng mee kunnen nemen naar het overleg ten provinciehuize met de verantwoordelijk staatsecretaris voor Defensie, de heer G. Tuinman. Dit overleg vindt eind oktober plaats. Eveneens vindt er overleg plaats tussen de betrokken Friese gemeenten en het provinciebestuur. De daarbij gezamenlijk gekozen positie komt overeen met de algemene uitgangspunten van ons college, zoals hierboven reeds aangegeven.

Elke Regio Telt en Ruimte voor Defensie

Hoewel wij begrip hebben voor de vraag van Defensie en de achterliggende motivatie, willen wij wel graag wijzen op het navolgende. Er wordt het nodige van onze gemeente en onze inwoners gevraagd als het gaat om de energietransitie, de klimaatadaptie, de woningbouw en de opvang van ontheemden. Met betrekking tot de netcongestie zit onze gemeente voor nieuwe aansluitingen op het elektriciteitsnet langdurig op slot, hetgeen onze woningbouw bemoeilijkt en onze bedrijven direct bedreigt in hun voortbestaan. Ook energiearmoede is in onze gemeente een enorm probleem, waarvan de oplossing nog niet in zicht is en waarvoor we de noodzakelijke hulp bij de rijksoverheid moeten bevechten. Daarnaast heeft de slepende stikstofdiscussie een sterk negatieve uitwerking op onze belangrijkste economische dragers, nl. de landbouw en de visserij. Bovendien zijn wij een Waddengemeente en loopt er een dijkverhogingstraject (1Dyk) langs onze gehele kust en speelt er een discussie omtrent de vaarverbinding met Ameland, waarbij ons onderliggende wegennet totaal niet is berekend op een eventuele verplaatsing van Holwert naar Ferwert. En alsof dat nog niet genoeg is hangt ons ook nog eens de mogelijke gaswinning bij Ternaard, ondanks massale tegenstand, boven het hoofd.

Dat betekent dat wij op diverse momenten met diverse Ministeries te maken hebben die allemaal hun eigen beleidsmatige doelen nastreven maar die daarbij nagenoeg geen oog hebben voor het effect dat al deze maatregelen in gezamenlijkheid hebben op de sociaaleconomische leefbaarheid van onze gemeente. Daarbij komt dat wij als kustgemeente geen uitgebreid achterland hebben, relatief dunbevolkt zijn en voorzieningen voor zorg en onderwijs onder druk staan.

De poging die vanuit het ministerie van EZK is gedaan om met een nieuwe, meer empathische manier van omgevingsmanagement de regio waar voornemens tot mijnbouw de bewoners in de weerstandhouding brengen, tegemoet te komen kunnen wij op zichzelf waarderen. De overheid komt iets halen, maar is bereid om dan ook iets te brengen en daarbij integraal de noden van de regio onder ogen te zien. We willen de rijksoverheid laten inzien dat het perspectief vanuit de rijksoverheid integraal moet zijn. We worden nu nog te

veel sectoraal en gesegmenteerd door de overheid benaderd. Zoals de rijksoverheid wil dat wij op basis van de Omgevingswet vanuit ongedeeld perspectief de samenleving benaderen, hebben wij een rijksoverheid nodig die met een zelfde ongedeeld perspectief de problematiek van onze regio benadert en met ons samenwerkt om die het hoofd te bieden.

Een en ander betekent dat wij als gemeente Noardeast-Fryslân in al onze contacten met het Rijk en de provincie met klem zullen benadrukken, of het nu om gaswinning, vaarverbinding, stikstof of Ruimte voor Defensie gaat, dat onze gemeente voor de samenhangende effecten van al deze ontwikkelingen op de sociaaleconomische leefbaarheid gecompenseerd dient te worden. Zo mogelijk via het thans lopende traject Elke Regio Telt maar ook anderszins.

Hoogachtend,
Namens het college van burgemeester en wethouders van Noardeast-Fryslân,

H.J.C.M. Verbunt, MBA
Secretaris

mr. J.G. Kramer
Burgemeester